

בעניני לישה בשבת - שיעור 666

I. כללי המלאכה

(א) **בגמרא** (שבת ק"ח. ק"ה:) יש פלוגתא בנתינת מים לקמח אם חייב מיד שזהו לש או שאינו חייב עד שיגבל ורבי סבירא ליה דמיד בנתינת מים חייב ורבי יוסי ברבי יהודה סובר דאינו חייב עד שיגבל ובביאור הפלוגתא כתב האגלי טל (שס סק"ט) וגם בספר יסודי ישרון (ל"ט מלאכות - 71) דשני דברים יש בלישה האחד שמרכיב שני דברים כמו המים והקמח והשני שמדבק דברים שהיו נפרדים עד שנעשו לגוף אחד היטב ולרבי סגי בריכוב המים או גיבול ולרבי יוסי צריך גם כן גיבול לגוף אחד היטב והרי"ף והרמב"ם והרא"ש פסקו כרבי יוסי ברבי יהודה אבל בעל התרומות פסק כרבי ועיין שו"ע (שכ"א - ט"ז) שהביא דעת רבי יוסי בדיעה ראשון וכדיעה שני מביא בשם רבי ועיין במשנה ברורה (שכ"ד - י"ב) דנוהגין להחמיר כסכרת בעל התרומות וכתב החיי אדם דבשעת הדחק יש להתיר ע"י שהא"י יתן המים בשבת ויגבל ע"י שנוי ועיין בשש"כ (ח - ה) שגופים אלה יהיו דקים או סמיכים (pliable) ואם גדולים הם מטבעם שיהיו טחונים או קצוצים אז שייך לישה

(ב) **עיין בבה"ל** (שכ"א - י"ד ד"ה "אין מנזילין") דלרבי חייב על הגיבול לבד אם נתן מים ע"ש וגובל בשבת אפילו בלא נתינת המים

(ג) **עיין בבה"ל** (שכ"ד - ח ד"ה אין מנזילין) דלרבי יוסי בר"י מודה שיש איסור דרבנן בנתינת המים לבד

(ד) **בדבר שהוא לאו בר גיבול** דעת הרמב"ם דאף אם גבלו פטור ודעת תוס' והראב"ד ורוב ראשונים דחייב אף בלא גיבול מ"ב (שכ"א - ג)

II. בְּלִילָה עֶבֶה אסור מן התורה בְּלִילָה רַכָּה אסור מדרבנן ונוזלין מותר

(א) **עיין שבת** (ק"ו:) הא בְּעֶבֶה הא בְּרַכָּה ועיין בחזו"א (נ"ח - ט) נראה דרכה היינו דנשפך אבל אכתי הן גוש ולא נוזל אבל אם המים מרובים והן רק כמים אינו בכלל בשם לש ועיין בהר צבי (דף יס"ח) ואף דק"ל דגם ברכה בעי שינוי אין זה אלא ברכה שיצאה מכלל גוש ולכלל נוזל לא הגיעה ועיין עוד בספר שביית השבת שרכה ראויה לשתייה ועבה אינו ראויה ועיין עוד בספר קצות השלחן (ק"ל - ג)

(ב) **ועיין בחזו"א** (נ"ח - ט) מיהו אם נשקעין לשולי הקדירה ומתערבין אפשר דבכלל לש הוא אבל יש לו דין רכה ועיין עוד באג"מ (ד - ט"ד לש - ח) דאין לאסור

III. בְּלִילָה רַכָּה מותר אם נעשה בשני שינויים - משנה ברורה (שכ"א - ס"ז)

(א) **אם בימות החול** הוא רגיל ליתן את המשקה בתוך המאכל היבש או יהפוך את הסדר בשבת ואם אין לו סדר קבוע יתן המשקה על החומר היבש וצריך להקפיד ליתן את כל המשקה בבת אחת

(ב) **ישנה באופן הבחישה** - שיכחש באצבעו היה הכרח לכחוש בכלי יעבירונו שתי וערב ואפילו כמה פעמים וטוב שיוציאנו הכף מן התערובות בין השתי והערב שש"כ (ח - ט)

IV. הדוגמאות

(א) **מותר לשפוך רוטב על תפוחי אדמה מבושלים** אם כבר נתמעכו ולערבב הרוטב בהם (צ"ל ד"ה "שמח") דהבישול מפקיעו ממלאכת לישה מן התורה ובשינוי דמעט מעט מותר א"נ בשעת אכילה מותר (שש"כ הערה ס"ז)

(ב) **אמנם לערב זבדה (yogurt) או שמנת (cream) בגבינה לבנה** מותר רק בבליה רכה ובשני שינויים הנ"ל (שש"כ ח - הערה מ"ה) וצע"ג שהמאכלים מבושלים וע"ע באג"מ (ד - ע"ד אות י"ג שחלק על זה)

(ג) **גם לסחוט לימון לתוך גבינה לבנה רכה** או לתוך בננות מרוסקת ולערבבם

כשביל תינוק צריך הב' שינויים הנ"ל (שש"כ סעיף י"ד) ואיך שייך לש בגבינה מבושלת?

ד) גם לערבב פירורי הביסקויטים בגבינה לבנה צריך ב' שינויים (שס) וגם על זה צע"ג שהם נאפה ומבושלת וצריך לומר דהחידוש של הבה"ל בקמח קלי הוא דכיון דנאפה ודרך לאכלו כך ונתינת המשקה חשיב רק כתבלין בעלמא ותיקון מאכל בעלמא משא"כ בדוגמאות הנ"ל שנעשה לישא חדשה בשני גופים נפרדים ולכן לשיטתו המערב זבדה וגבינה לבנה נעשה לישא חדשה ואסור וראיה ברורה לזה דאסור לערוב בשבת של פסח קמח שעושין מטחינת מצה אפויה ליתנן ביין (מ"ג סקני"ז זשס הט"ז) וע"ע בחזו"א (נ"ח - ט ד"ה "סימן") שמתרץ באופן אחר וכן משמע מהאגלי טל (סעיף ז) דכל שנפסק ממנו התיקון שעשה ונצרך עוד הפעם למלאכה חייב וכן משמע קצת מהחזו"א (נ"ח - ה ד"ה "ומשמע") דאם הלישה ענין מחודש יש לישא אחר לישא ולכן מותר למרות חמאה על לחם ומוסיפים מלמעלה דבש וכורכין הפרוסות זו ע"ג זו משום שנחשב רק לתבלין כמו קמח קלי (שש"כ הערה פ"ה) וא"כ אפשר דאף שודאי אסור ללוש כדי לאכול מיד מ"מ לא אסרה התורה לאכול דבר שדרך אכילתו הוא רק על אופן זה וגם מוכח הדבר שזה רק תיקון אוכל (שש"כ הערה י)

ה) מותר להוסיף סוכר או ריבה נזילה לתוך זבדה או שמנת ולערבבה כי הסוכר מרכך יותר (שש"כ הערה נ"ג) אבל בגבינה רכה אסור כי סו"ס נעשית בלילה (שס הערה נ"ד) משמע: דיש איסור בדבר אפילו אינו מקשה יותר

ו) אמנם אסור לערבב גבינה לבנה בדבש או חמאה או מרגרינה באבקת קקאו (שס סעיף י"ג, וי"ז) ואפשר משום דלא שייך שינוי בנתינת המאכלים (פמ"ג מ"ז י"ג) ורק שינוי בהגיבול

ז) מותר לערבב צמוקים במאכל כדי למטעים את התבשיל וגם הצמוקים אינם נילושים אלא עומדים בפני עצמם (שש"כ שס סעיף כ)

ח) מותר להטביל דברי מאפה במשקה משום שהמשקה מרכך ומפורר אותם לכן מותר להטביל לחם במרק אולם ודאי שאסור לגבל את הלחם שנתרכך כדי לחזור ולעשותו לגוש אחד (שס סעיף כ"ג)

ט) instant pre-cooked cereals etc. אסור ללוש גם אם אינו עושה רק בלילה רכה כיון שהן נדבקין זה בזה טפי (שש"כ שס סעיף כ"ה וחזו"א נ"ח - ט ד"ה "ולע"ג" ואג"מ ד - ע"ד חות י"ג)

י) mixing horseradish or ketchup with mayonnaise עיין בספר Shabbos Kitchen שכתב שמותר ולא נתן טעם לדבר וע"ע בשש"כ (הערות נ"ג, ונ"ד) דאם מתרכך יותר מותר ואם לאו אסור

V. היתרים הנזכרים בפוסקים לענין לש עיין בשיעור 99

- א) בדבר שנאפה או נתבשל - עיין בבה"ל (שכ"א - י"ד ד"ה שמח יבא) ובחזו"א (נ"ח - ז ד"ה צנה"ל)
- ב) בתבשיל בעת האכילה - עיין בבה"ל (שכ"א - י"ד ד"ה שמח יבא) ובאג"מ (ד - דף קמ"ד)
- ג) לאלתר בלישה - עיין בספר תהלה לדוד (שכ"א - כ"ג וכו"ה) ובספר לרית חן (דף ל"ט)
- ד) משקה דוקא או אפילו שומן - עיין בשו"ת האלף לך שלמה (קל"ט) ובפמ"ג (מ"ז - י"ג)
- ה) אם צריך דוקא גדולי קרקע - עיין בהאלף לך שלמה (קל"ט) ובציץ אליעזר (י"א - ל"ז)
- ו) מפורר (הביצה) כקמח - עיין באשל אברהם מבוטשאטש (תיניא שכ"א - י"ד) ובט"ז (שכ"א - י"ג)
- ז) רק לטעם ולא לגוש - עיין בשו"ת באר משה (ו - מ"ד) ושו"ת ציץ אליעזר (י"א - ל"ז)
- ח) עירוב או דבוק - עיין בשש"כ (ח - פ"ה) ובשערים מצויינים בהלכה (פ - כ"ג)
- ט) אם יש לישא אחר לישא - עיין בט"ז (שכ"א - י"א) ובהר צבי (רס"ה) ותהלה לדוד (שכ"א - כ)
- י) פוק חזי מה עמא דבר - עיין בשו"ת באר משה (ו - מ"ד) ובהציץ אליעזר (י"א - ל"ז)